

Llull i l'Isis

OPINIÓ

LLULL VA INTENTAR CREAR UN SISTEMA PERQUÈ, A TRAVÉS DE LA RAÓ, PERSONES DE RELIGIONS DIVERSES POGUESSIN DEBATRE A PARTIR D'UN MÍNIM SUBSTRAT COMPARTIT. ¿SOBRE QUINES REFERÈNCIES COMUNES PODRÍEM DISCUTIR AMB ELS JOVES D'ESTAT ISLÀMIC QUE VAN DEGOLLAR UN CAPELLÀ DE GAIREBÉ NORANTA ANYS A UNA ESSLÉSIA DE NORMANDIA?

VICENÇ VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com

La prova del cotó per establir la contemporaneïtat d'un autor diguem-ne antic és veure si t'ajuda a l'hora d'entendre i de debatre una qüestió dels nostres dies. Aquest any estem debatent, d'una manera o altra, sobre la contemporaneïtat de Ramon Llull. De vegades, en la recerca d'aquesta contemporaneïtat, se li fan dir coses a Llull que no corresponen al seu temps, que són purs anacronisme, com ara presentar-lo com un exemple ecumènic de tolerància i diàleg entre les religions. Com una mena de pacifista angelical i concelebrat que veia la bondat de totes les religions. No hi entenc prou, però diria que la cosa no anava ben bé així. Llull estava convençut de la superioritat de la religió i va convertir en el centre de la seva vida la conversió dels infidels, jueus o musulmans. Per dir-ho d'alguna manera, per a Llull el diàleg, el debat, no és un objectiu, sinó un mètode per a la conversió, des de la convicció que si es troba un territori de debat, la superioritat de la seva religió es farà evident.

Per tant, podríem dir que la gran aportació de Llull en aquest sentit (n'hi ha de molt importants en d'altres sentits, però aquesta és essencial, nuclear) és intentar dibuixar un mètode que permeti comparar les diverses religions, les opinions dels savis de les diverses religions, sense que cadascú fonamenti la seva argumentació en les seves pròpies autoritats, que són diferents i incompatibles. Perquè hi hagi una disputa religiosa cal que hi hagi un terreny comú. I per a Llull aquest territori comú és la saviesa, avui en diríem la raó. Si cadascú cita el seu llibre sagrat, no ens en sortirem mai. Hem de tenir una vara de mesurar compartida, i Llull la situa en l'àmbit de la raó, i creu que si s'aplica a les diverses religions presents en la Mediterrània del

seu temps, el cristianisme en sortirà guanyador.

Torno al començament: un autor és contemporani quan te'l trobes, citant-lo, fent-lo servir, il·luminant-te (de vegades il·luminant-te en el que creus que va dir, que no és obvi ni compartit per tothom) en la reflexió sobre un fet contemporani. Llavors, jo reconec que em vaig trobar Llull en l'argumentari, en la reflexió, després dels atemptats de Niça i Normandia d'aquest estiu. Ho podria fer més general. Però centrem-nos en aquests dos. Un atemptat en el qual un home decideix atropellar una multitud anònima, en la qual hi ha de tot, cristians i mu-

sulmans i ateus, fidels i infidels, joves i vells, estrangers i autòctons. Un altre en el qual un jove de dinou anys, que viu a França, que segurament ha anat a escola a França, que ha llegit les lectures escolars obligatòries, que ha estat format en el marc de la cultura occidental, fa agenciar un capellà de quasi noranta anys en una església de Normandia i el degolla mentre ho enregistra amb el mòbil. Si avui algú de nosaltres tingués ocasió de tenir un diàleg amb alguns dels autors d'aquest atemptat, ¿què li podria dir, què es podrien dir l'un a l'altre?

I aquí és on m'apareix Llull: perquè hi hagi un diàleg, una disputa, entre dues religions, entre dues ideologies, entre dues visions del món, ha d'haver-hi un mínim terreny de joc compartit. Llull proposava que fos la Raó. Em sembla molt ambiciós. Podria ser simplement la Compassió. Podrien ser simplement els deu manaments morals del Sinaí, que Albert Cohen considerava la llei humana, la llei moral, contra la llei del més fort de la naturalesa. Però em fa l'efecte que amb aquests nois no hi ha cap mínim terreny de joc compartit, cap referència externa a la seva pròpia visió del món, a la seva pròpia fe, a la seva ideologia –totalitzadora i totalitària–, sobre els quals es pugui encetar cap mínima opció de diàleg. No ho són els valors republicans, els valors il·lustrats, els valors de la modernitat, per descomptat. Però no ho són tampoc valors anteriors, valors que considerem lligats a l'experiència religiosa, com la compassió, la dignitat de la persona, la llei moral. Llull volia diàleg, i per tant dibuixava unes mínimes referències compartides. ¿Sense aquestes mínimes referències compartides quin diàleg seria possible? De què podríem parlar?

Escriptor, guionista i crític d'art